

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2016-1-74 (Özelleştirme)
Karar Sayısı : 16-42/687-305
Karar Tarihi : 06.12.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK

B. RAPORTÖRLER: Başak TEKÇAM, İbrahim KUŞCU, Metin DEMİRCİ, Dilan TOPRAK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN :- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş 06600/Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU: Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Menzelet ve Kılavuzlu Hidroelektrik Santralleri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların "işletme hakkının verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesi işlemine izin verilmesi talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Özelleştirme İdaresi Başkanlığının (ÖİB) Kurum kayıtlarına intikal eden 09.11.2016 tarih ve 6547 sayılı yazısında; Özelleştirme Yüksek Kurulunun (ÖYK) 15.06.2015 tarih ve 2015/55 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınan Elektrik Üretim A.Ş.'ye (EÜAŞ) ait Menzelet ve Kılavuzlu Hidroelektrik Santralleri (HES) ile bu Santraller tarafından kullanılan taşınmazların 49 yıl süreyle "işletme hakkının verilmesi" yöntemi ile özelleştirilmesine ilişkin nihai pazarlık görüşmelerinin 03.11.2016 tarihinde yapıldığı belirtilerek ÖYK'nin onayına sunulmak üzere belirlenen teklif sahiplerine ilişkin bildirim yapılmıştır.
- (3) ÖYK'ye sunulan bildirim ile 2013/2 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" (2013/2 sayılı Tebliğ) ile 2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" (2010/4 sayılı Tebliğ) kapsamında değerlendirilecek olan teklif sahipleri aşağıdaki gibidir:
  - Akörenbeli Hidroelektrik Santral Yatırımları Yapım ve İşletim A.Ş. (AKÖRENBELİ)
  - Reşadiye Hamzalı Elektrik Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. (REŞADİYE)
  - Entek Elektrik Üretim A.Ş. (ENTEK)
- (4) Dosya kapsamında Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'den (TEİAŞ) ve teklif sahibi AKÖRENBELİ'den bilgi talebinde bulunulmuştur. Bilgi talebine istinaden AKÖRENBELİ tarafından gönderilen cevabi yazı 17.11.2016 tarih ve 6714 sayı; TEİAŞ tarafından gönderilen cevabi yazı 30.11.2016 tarih, 6937 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Ayrıca ENTEK ve REŞADİYE tarafından gönderilen ek bilgiler sırasıyla 17.11.2016 tarih ve 6708 sayı, 21.11.2016 tarih ve 6763 sayılı yazılar ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (5) Dosyaya konu Menzelet ve Kılavuzlu HES'ler, ÖYK'nin 15.06.2015 tarih ve 2015/55 sayılı kararı ile özelleştirme programına alınmıştır.
- (6) Bu çerçevede; 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile 2013/2 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 30.11.2016 tarih ve 2016-1-74/ÖN sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (7) **F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; dosya konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G.İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

G.1.1. Devredilenler: Menzelet ve Kılavuzlu HES

- (8) Kahramanmaraş'ta bulunan Menzelet ve Kılavuzlu HES'lerinin üretim, kurulu güç, pazar payı ve ciro bilgilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1: Menzelet ve Kılavuzlu HES'lerinin Üretim, Kurulu Güç, Pazar Payı ve Ciro Bilgileri (2015)

Santral Adı	Kurulu Güç	Brüt Üretim	Türkiye Kurulu Gücü içindeki Pay (%)	Türkiye Elektrik Tüketimi içindeki Pay (%)	Ciro (TL)
	MW	MWh			
Menzelet	124	570.863,586	0,17	0,22	(.....)
Kılavuzlu	54	246.597,120	0,07	0,09	(.....)
Toplam	178	817.460,706	0,24	0,31	(.....)
TÜRKİYE	73.147	259.690.300,000	100,00	-	(.....)

Kaynak: ÖİB tarafından gönderilen yazı, EÜAŞ, TEİAŞ İstatistikleri

G.1.2. Teklif Sahipleri

G.1.2.1. AKÖRENBELİ

- (9) AKÖRENBELİ; Akfen Holding A.Ş., Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası ile Milletlerarası Finansman Kuruluşu'nun ortağı bulunduğu Akfen Yenilenebilir A.Ş.'nin %(.....) oranıyla iştirakidir. 2015 yılında AKÖRENBELİ'nin cirosunun olmadığı bildirilmiştir.
- (10) AKÖRENBELİ'nin işletmede olan on bir hidroelektrik santrali ve altı güneş santrali olmak üzere toplam on yedi elektrik santrali bulunmaktadır. Ayrıca AKÖRENBELİ'nin inşaatı devam eden ve yatırım aşamasında olan iki hidroelektrik santrali, 16 güneş santrali ve 14 rüzgâr santrali bulunmaktadır. Aşağıdaki tablolarda söz konusu santrallerin 2015 yılına ait kurulu güç ve üretim bilgilerine yer verilmiştir:

Tablo 2: AKÖRENBELİ'nin Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2015)

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
Otluca HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sırma HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sekiyaka-2 HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Çamlıca-3 HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Saraçbendi HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Demirciler HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kavakçalı	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gelinkaya	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yağmur HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Doğançay HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Doruk HES	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Farez GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Murel GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Günova GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yeşildere GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yeşilvadi GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yaysun GES	Güneş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

Tablo 3: AKÖRENBELİ'nin İnşaatı Devam Eden ve Yatırım Aşamasındaki Elektrik Üretim Faaliyetleri

Santral	Yakıt Tipi	Planlanan Kurulu Güç (MW)	Planlanan Faaliyete Geçme Yılı
Çalıkobası	Hidro	(.....)	(.....)
Çiçekli 1-2	Hidro	(.....)	(.....)
Solentegre (Lic)	Güneş	(.....)	(.....)
Solentegre (Unlic)	Güneş	(.....)	(.....)
Akfen Yenilenebilir	Güneş	(.....)	(.....)
Amasya	Güneş	(.....)	(.....)
Tokat	Güneş	(.....)	(.....)
ME-SE	Güneş	(.....)	(.....)
MT Doğal	Güneş	(.....)	(.....)
Yaysun (Lic)	Güneş	(.....)	(.....)
IOTA	Güneş	(.....)	(.....)
Omicron Erciş	Güneş	(.....)	(.....)
PSI	Güneş	(.....)	(.....)
Omicron Engil	Güneş	(.....)	(.....)
Yozgat	Güneş	(.....)	(.....)
B&K	Güneş	(.....)	(.....)
Yaysun 2-3	Güneş	(.....)	(.....)
Zengen	Güneş	(.....)	(.....)
Evciler	Rüzgar	(.....)	(.....)
Mursalı	Rüzgar	(.....)	(.....)
Kubaş	Rüzgar	(.....)	(.....)
Küçükkoraş	Rüzgar	(.....)	(.....)
Erecek	Rüzgar	(.....)	(.....)
Tarlabaşı	Rüzgar	(.....)	(.....)
Kınalar	Rüzgar	(.....)	(.....)
Maden	Rüzgar	(.....)	(.....)
Nohutlu	Rüzgar	(.....)	(.....)
Medar	Rüzgar	(.....)	(.....)
Gökçebel	Rüzgar	(.....)	(.....)
Çankırı	Rüzgar	(.....)	(.....)
Ordu	Rüzgar	(.....)	(.....)
Ela	Rüzgar	(.....)	(.....)
TOPLAM	-	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (11) AKÖRENBELİ ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan elektrik perakende satış şirketi Akfen Elektrik Enerjisi Toptan Satış A.Ş.'nin ise 2015 yılında (.....) MWh elektrik enerjisi satışı gerçekleştirdiği ve söz konusu şirketin 2015 yılı pazar payının %(.....)'in altında olduğu dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.

G.1.2.2. REŞADİYE

REŞADİYE'nin, %100 oranındaki hissesi Energo Pro A.Ş.'ye (ENERGO PRO) aittir. ENERGO PRO Çek Cumhuriyeti'nde kurulmuş olup Çek Cumhuriyeti, Türkiye, Bulgaristan ve Gürcistan'da enerji üretimi ve dağıtım alanlarında faaliyet göstermektedir. Teşebbüs, Ortadoğu ve Avrupa'da elektrik altyapıları ve hidroelektrik santrallerine sahiptir. ENERGO PRO'nun bağlı ortaklıklarına ilişkin bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

16-42/687-305

Tablo 4: ENERGO PRO'nun Bağlı Ortaklıkları

Şirket Adı	Ülke	Hisse Oranı (%)
Energo-Pro Georgia JSC	Gürcistan	(.....)
Nova Technology JSC	Gürcistan	(.....)
Energo-Pro Bulgaria EAD	Bulgaristan	(.....)
Energo-Pro Trading EAD	Bulgaristan	(.....)
Energo-Pro Varna EOOD	Bulgaristan	(.....)
REŞADİYE	Türkiye	(.....)
Energo-Pro Güney Elektrik Toptan Satış İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Türkiye	(.....)
Megawatt Servis S.R.O	Çek Cumhuriyeti	(.....)

- (12) Bildirim formunda yer alan bilgilere göre REŞADİYE üç adet hidroelektrik santrali ile elektrik üretimi gerçekleştirmektedir. Söz konusu santrallerin üretim kapasiteleri ve pazar payları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 5: REŞADİYE'nin Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2015)

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
Reşadiye (Tokat)	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Hamzalı (Kırıkkale)	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Aralık(Artvin)	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu

- (13) Ayrıca REŞADİYE'nin iştiraki olan Bilsev Enerji Üretim ve Ticaret A.Ş.'nin Karakurt Barajı ve HES'i için 99,5 MW kurulu gücünde Elektrik Üretim Lisansı bulunmaktadır. Söz konusu proje henüz yatırım aşamasında olup faaliyete geçme dönemi ise 2019 yılı olarak tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, ENERGO PRO bünyesinde elektrik ticareti alanında faaliyet gösteren Energo-Pro Güney Elektrik Toptan Satış İthalat İhracat ve Ticaret A.Ş. ise 2015 yılında (.....) MWh elektrik enerjisi satışı gerçekleştirmiş olup, %(.....) pazar payı elde etmiştir.

G.1.2.3. ENTEK

- (14) 1979 yılında kurulan ENTEK, bir doğalgaz üç hidroelektrik santrali ile elektrik enerjisi ve ticareti yanı sıra, enerji bağlantılı ticari faaliyetleri yürütmek ve bu amaçla elektrik santral ve tesisleri kurmak, işletmek, onarmak, yıkmak vs. faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Tablo 6: ENTEK'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Koç Holding A.Ş.	(.....)
Aygaz A.Ş.	(.....)
Diğer Ortaklar	(.....)
TOPLAM	100,00

Kaynak: Bildirim Formu

- (15) ENTEK'in 2015 yılı konsolide cirosu (.....) TL olup, elektrik üretimi gerçekleştirdiği hidroelektrik ve doğalgaz santrallerine ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 7: ENTEK'in Aktif Durumdaki Elektrik Üretim Faaliyetlerine İlişkin Veriler (2015)

Santral	Yakıt Tipi	Kurulu Güç (MW)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Miktarı (MWh)	Üretim Pazar Payı (%)
Kocaeli	Doğalgaz	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Dumlupınar	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kepezkaya	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kumköy	Hidro	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (16) Bununla birlikte, ENTEK %(.....) hissesine sahip olduğu Eltek Elektrik Enerjisi İthalat İhracat Toptan Ticaret A.Ş. (ELTEK) ve Seymenoba Elektrik Üretim A.Ş. ile %(.....) hissesine sahip olduğu Ayas Enerji Üretimi ve Ticaret A.Ş. (AYAS) aracılığıyla da elektrik sektöründe faaliyet göstermektedir¹. Elektrik ticareti alanında faaliyeti bulunan ELTEK, 2015 yılında (.....) KWh elektrik satışı gerçekleştirerek yaklaşık %(.....) pazar payı elde etmiştir. AYAS ise Adana-Sugözü'nde ithal kömüre dayalı (.....) MW kurulu gücünde bir termik santral yapımı planlamaktadır. Söz konusu proje yatırım aşamasında olup henüz faaliyete geçmemiştir. SEYMENOBANIN da herhangi bir faaliyeti yoktur.

G.2. İlgili Pazarlar

- (17) Elektrik endüstrisi kapsamında dört temel faaliyet alanı, farklı varlıklar, kaynaklar, piyasa yapıları ve rekabet şartları içerdiği için geleneksel olarak ayrı ilgili ürün pazarları olarak nitelendirilmektedir: Elektriğin üretimi ve toptan satışı, elektriğin iletimi, elektriğin dağıtımı, elektriğin nihai tüketicilere satışı. Mevcut dosyanın konusunu Menzelet ve Kılavuzlu HES'leri olmak üzere iki elektrik üretim santralının özelleştirilmesi oluşturduğundan, elektriğin homojen bir ürün olduğu da dikkate alınarak, ilgili pazar genel olarak elektrik üretimi ve satışı temelinde tanımlanabilecektir. Bununla birlikte, özellikle yeniden yapılanma sürecinde elektriğin satışına ilişkin ortaya çıkan farklı piyasa yapıları ve elektriğin kendine özgü niteliklerinden kaynaklanan zamansal ve coğrafi kısıtlar gibi hususlar; gerek ilgili pazar tanımlarında, gerekse hâkim durum analizlerinde belirleyici olabilmektedir.
- (18) Elektrik üretimi ve toptan satışı ile elektriğin nihai tüketicilere satışını içeren ilgili pazar tanımlarında elektriğin kendine özgü nitelikleri nedeniyle dosya özelinde tarafların piyasadaki konumları da dikkate alınarak farklı tanımlamalar yapılabilmektedir. Dar pazar tanımlarının somut anlamda yapılması için ilgili işleme ilişkin tarafların piyasadaki konumlarının yanı sıra piyasanın serbestleşme seviyesi, bahse konu piyasa yapılarının işleyişi ile nitelikleri ve de bu yapıların rekabetçi açıdan anlamlı derecede farklılaşmış farklılaşmadığı gibi hususların öne çıktığı; bununla birlikte, rekabetçi bir risk doğmadığı sürece nihai pazar tanımlarının yapıldığı görülmektedir². Benzer şekilde önümüzdeki dönemde piyasa serbestleştikçe, üretim ve tüketimin yeri ve yoğunluğu; buna bağlı olarak da iletim hatlarında oluşabilecek kısıtlardan ötürü farklı coğrafi bölgelerde oluşabilecek farklı rekabet şartlarının dikkate alınması söz konusu olmakla birlikte mevcut durumda Kurul kararlarında, elektrik üretimi ve satışı pazarının coğrafi boyutunun Türkiye olarak tanımlandığı görülmektedir.
- (19) İlgili coğrafi pazara yönelik yapılan değerlendirme çerçevesinde TEİAŞ'dan, Menzelet ve Kılavuzlu HES'leri tarafından üretilen elektriğin buldukları bölge ve sistem işletmesi açısından vazgeçilmez olup olmadığı ve anılan bölgenin iletim kısıtı yaşanan bir bölge olup olmadığına ilişkin bilgi talebine istinaden gönderilen cevabi yazıda; anılan santrallerin bulunduğu bölgede iletim kısıt sorunu bulunmadığı, 2015 yılında ilgili bölgede devreye alınan yeni üretim ve iletim tesisleri ile bölgesel kısıt sorununun kalmadığı, ayrıca 2017 yılında devreye alınacak olan 400 kV Maraş TM tesisi ile de bölgede 1 kodlu yük alma talimatının verilmeyeceğinin öngörüldüğü belirtilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu santrallerin bölge iletim sistemi açısından fiyat belirleyici/marjinal üretici santral konumunda olmadıkları ifade edilmiştir. Dolayısıyla mevcut işlem özelinde anılan santrallerin bulunduğu bölgenin diğer bölgelerden ayrı tutulmasını gerektirecek bir durumun bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

¹ Elektrik Piyasaları İşletme A.Ş.'nin ise %(.....) payına sahiptir.

² 24.01.2013 tarih ve 13-07/69-38 sayılı Seyitömer santralının özelleştirilmesine ilişkin karar ile 28.03.2013 tarih ve 13-17/247-122 sayılı Hamitabat santralının özelleştirilmesine ilişkin kararda da nihai bir pazar tanımına gidilmemiştir.

- (20) Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda dosya konusu işleme ilişkin olarak, Türkiye’de elektrik toptan satışı pazarının halen gelişme aşamasında olduğu ve özelleştirmeye tabii santrallerin büyüklükleri dikkate alınarak, bu aşamada elektrik üretimi ve toptan satışından daha dar bir pazar tanımı yapılmasına gerek görülmemiştir. Ayrıca işlem önceki Kurul kararlarında olduğu gibi Türkiye genelinde değerlendirilmiştir.

G.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

G.3.1. Eşikler Bakımından Değerlendirme

- (21) Dosya içeriğinden, Menzelet ve Kılavuzlu HES’lerin 2015 yılı toplam cirosunun 2013/2 sayılı Tebliğ’de belirtilen eşiği aştığı anlaşıldığından, bildirimine konu işlem izne tabidir.

G.3.2. Yatay Yoğunlaşmaya İlişkin Değerlendirme

- (22) Türkiye elektrik kurulu gücünün kuruluşlara ve üretimin yakıt cinsine göre dağılımına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 8: Türkiye Elektrik Kurulu Gücünün Yakıt Cinslerine Göre Dağılımı (2015)

YAKIT CİNSLERİ	KURULU GÜÇ (MW)	KATKI (%)	SANTRAL SAYISI
FUEL-OİL + NAFTA + MOTORİN	446,0	0,6	17
YERLİ KÖMÜR(TAŞ KÖMÜRÜ+LİNYİT+ASFALTİT)	9.418,4	12,9	29
İTHAL KÖMÜR	6.064,2	8,3	8
DOĞALGAZ + LNG	21.222,1	29,0	233
YENİLEN.+ATIK+ATIKISI+PİROLİTİK YAĞ	344,7	0,5	69
ÇOK YAKITLILAR KATI+SIVI	667,1	0,9	23
ÇOK YAKITLILAR SIVI+D.GAZ	3.684,0	5,0	46
JEOTERMAL	623,9	0,9	21
HİDROLİK BARAJLI	19.077,2	26,1	109
HİDROLİK AKARSU	6.790,6	9,3	451
RÜZGAR	4.498,4	6,1	113
TERMİK (LİSANSSIZ)	56,5	0,1	24
RÜZGAR (LİSANSSIZ)	4,8	0,0	9
GÜNEŞ (LİSANSSIZ)	248,8	0,3	362
TOPLAM	73.146,7	100,0	1.514

Tablo 9: Türkiye Elektrik Kurulu Gücünün Üretici Kuruluşlara Göre Dağılımı (2015)

KURULUŞLAR	KURULU GÜÇ (MW)	KATKI (%)	SANTRAL SAYISI
EÜAŞ + EÜAŞ'A BAĞLI ORTAKLIK SANT.	20.322,57	27,8	77
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLAR	946,16	1,3	60
YAP İŞLET SANTRALLARI	6.101,81	8,3	5
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLARI	2.309,30	3,2	17
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETLERİ	43.129,84	59,0	954
OTOPRODÜKTÖR SANTRALLARI	26,37	0,0	5
LİSANSSIZ SANTRALLERİ	310,65	0,4	396
TOPLAM	73.146,70	100,0	1.514

16-42/687-305

- (23) TEİAŞ verileri çerçevesinde Türkiye elektrik üretiminin kuruluşlara ve yakıt cinsine göre dağılımına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 10: Türkiye Elektrik Üretiminin Yakıt Cinslerine Göre Dağılımı (2015)

KAYNAKLAR	ÜRETİM MİKTARI (GWH)	KATKI (%)
KÖMÜR (Taş+lthal+Linyit+Asfaltit)	73.872,56	28,4
DOĞALGAZ+LNG	98.193,40	37,8
HİDROLİK	66.903,17	25,8
RÜZGAR	11.552,10	4,4
YENİLENEBİLİR ATIK + JEO	4.831,77	1,9
DİĞER-1-(Fueloil+Motorin+Nafta)	4.243,20	1,6
DİĞER-2-(Çok Yakıtlı+Katı+Sıvı)	94,10	0,0
TOPLAM	259.690,30	100,0

Tablo 11: Türkiye Elektrik Üretiminin Üretici Kuruluşlara Göre Dağılımı (2015)

KURULUŞLAR	ÜRETİM MİKTARI (GWH)	KATKI %
EÜAŞ+EÜAŞ'A BAĞLI ORTAKLIK	55.368,8	21,3
İŞLETME HAKKI DEVİR	4.233,2	1,6
ÖTOPRODÜKRÖR SANTR.	144,0	0,1
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETLERİ	144.837,3	55,8
YAP İŞLET SANTRALLARI	42.772,6	16,5
YAP İŞLET DEVRET SANTR.	12.334,4	4,7
TOPLAM	259.690,3	100,0

- (24) Bu pazar yapısı çerçevesinde devre konu Menzelet ve Kılavuzlu HES'ler ile devralan taraflar bakımından mevcut kurulu güç, elektrik üretim miktarı, pazar payı ve ciro bilgilerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 12: Menzelet ve Kılavuzlu HES ile Teklif Sahiplerinin 2015 Yılına İlişkin Verileri

Taraflar	Kurulu Güç (MW)	Üretim (MWh)	Kurulu Güç Pazar Payı (%)	Üretim Pazar Payı (%)
ENTEK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
REŞADİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKÖRENBELİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Menzelet ve Kılavuzlu HES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(ENTEK ile Menzelet ve Kılavuzlu)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(REŞADİYE ile Menzelet ve Kılavuzlu)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(Akörenbeli ile Menzelet ve Kılavuzlu)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu ve Cevabi Yazılar

- (25) Elektrik üretim ve toptan satış piyasasında hâkim durum değerlendirmesinde, ilgili pazarlarda oluşan pazar payı, hâkim duruma ilişkin pazar gücü göstergelerinden biri olarak ele alınmaktadır. Tablo 12'den, Menzelet ve Kılavuzlu HES'lerin toplam pazar payı verilerine muhtemel alıcı konumundaki teşebbüslerin kurulu güç ve üretim pazar payları eklendiğindeki toplam değerlerin %(.....)'e dahi ulaşmadığı görülmektedir.

- (26) Bununla birlikte, elektriğin kendine özgü nitelikleri nedeniyle elektrik piyasasında yatay yoğunlaşma anlamında hâkim durum analizinde pazar paylarının yanı sıra bazı niteliksel ve niceliksel göstergelerin de dikkate alınması gerekebilmektedir. Bu çerçevede, incelemeye konu hususların başında zamansal ya da coğrafi anlamda piyasada oluşan kısıtların rekabetçi yapıya etkisi gelmektedir. Elektrik talebinin zamansal anlamda dalgalanması sonucu oluşan yük seviyelerini karşılamak üzere santrallerin devreye girmesinde, bu santrallerin yakıt türleri ve buna bağlı olarak üretim teknolojileri sonucunda farklılaşan kapasite, esneklik ile üretim maliyetleri gibi faktörler belirleyici olmaktadır. Bu durumda her santral her yük seviyesinde çalışmadığından yük seviyelerine göre rekabetçi şartlar farklılaşabilmektedir. Coğrafi anlamda ise, iletim kısıtları nedeniyle bazı coğrafi bölgelerde elektrik sevkiyatı gerçekleştirilemediği dönemlerde o bölgenin, diğer bölgelerden farklı bir rekabetçi yapı sergilemesi sonucu ortaya çıkan yapı hâkim durum değerlendirmelerinde dikkate alınabilmektedir.
- (27) Elektrik piyasalarında gerek hâkim durumun tespiti gerekse de hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin yapılan analizlerde öne çıkan önemli değerlendirmelerden biri de teşebbüs ya da teşebbüslerin “kapasite tutma stratejisi” ile piyasa fiyatlarını etkileyebilme gücüne sahip olması durumudur. Bu strateji çerçevesinde üreticiler, ellerinde bulunan elektrik üretim kapasitesinin bir kısmı için liyakat sıralamasına göre oluşan bir spot piyasada teklif vermemekte ya da aşırı yüksek fiyat vererek üretim biriminin liyakat sıralamasında devre dışı kalmasını ve piyasa denge fiyatının rekabetçi seviyenin üzerinde oluşmasını sağlamaktadır. Bu stratejiyi sürdüren teşebbüs bakımından üretilmeyen elektriğin yarattığı “kayıp”, elde kalan elektriğin, piyasada oluşan yüksek fiyattan satılmasının yaratacağı “gelir”den küçük ise bu strateji üreticiler için kârlı hale gelmektedir. Kapasite tutma stratejisi sonucu piyasa fiyatlarını etkileme gücü bir anlamda hâkim duruma işaret edebilmektedir. Bu stratejinin bir diğer özelliği ise piyasa fiyatlarını etkilemek için çok yüksek pazar paylarına ihtiyaç bulunmamasıdır. Elektrik endüstrisindeki üretim ile iletimdeki kısıtlar nedeniyle zamansal ve coğrafi anlamda rekabetçi şartların farklılaşabilmesi de dikkate alındığında talebin fiyat esnekliğinin oldukça düşük olması, bahse konu stratejinin ciddi tekel kârı ve tüketici zararlarına neden olabileceğini göstermektedir.
- (28) Mevcut dosya özelinde özelleştirilmeye konu santraller düşük kurulu güce ve düşük üretim seviyesine sahip santrallerdir. Daha önce de ifade edilen TEİAŞ’dan gelen cevabi yazı ve yukarıda yer verilen hususlar dikkate alındığında, bildirim konusu işlem ile yatay eksende herhangi bir pazarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmayacağı kanaatine varılmıştır.

G.3.3. Dikey Bütünleşmeye İlişkin Değerlendirme

- (29) Elektrik endüstrisinin serbestleşme sürecindeki yeniden yapılandırılmasında üretim, iletim, dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin hukuki olarak ayrıştırılması öngörülmekle birlikte, üretim ve perakende satış faaliyetlerinin bütünleşmesinin engellenmediği görülmektedir. Dikey bütünleşme sağlıklı işleyen rekabetçi bir piyasa yapısı açısından hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilecektir.

- (30) Üretim ve perakende satış bütünleşmesinin sağlanmasıyla elde edilen olumlu sonuçlardan birinin, tüm tüketicilerin serbest olmasıyla uzun dönemli ikili anlaşmaların azalması ve üretim yatırımlarının cazibesini kaybetmesi riskini azaltmaya yönelik olarak üretim yatırımlarının teşvik edilmesi olduğu söylenebilir. Bunun yanında, spot piyasada oluşacak değişken fiyat seviyelerine karşı da dağıtım/perakende satış firmalarının üretim ile bütünleşik bir yapıya sahip olmasının avantaj yaratacağı ileri sürülebilir. Tüm tüketicilerin seçme hakkını kazanmasıyla dikey bütünleşmenin bir risk olmaktan çıkacağı yönünde görüşler bulunsa da, serbest olmayan tüketicilerden oluşan münhasır bir müşteri portföyüyle özelleştirilen dağıtım firmaları dikkate alındığında, dikey bütünleşmenin rekabetçi yapı bakımından hiçbir risk taşımadığını söylemenin mümkün olmadığı görülmektedir.
- (31) Dağıtım bölgelerinde perakende satış faaliyetlerinde rekabetin oluşturulması açısından, dağıtım şirketlerinin aynı ekonomik bütünlük içindeki üretim şirketleriyle ikili anlaşmalar yapmaları, elektrik üretim ve toptan satış ya da nihai tüketicilere satış pazarlarında faaliyet göstermek isteyen ancak alt pazarda faaliyeti olmayan üretim şirketlerinin satış yapmak üzere yeterli alıcı bulamamalarına; yeterli üretimi olmayan alıcıların da elektrik tedarik etmek üzere yeterli satıcı bulamamalarına neden olabilecektir. Dikey bütünleşme sonucu *likiditenin azalması* anlamına gelecek bu durum toptan satış fiyatlarında yüksek dalgalanmalar yaratarak yeni yatırımlar için ciddi öneme sahip olan fiyat sinyallerini de olumsuz etkileyebilecektir.
- (32) Tüm bunlara ek olarak, dikey bütünleşme sonucunda dağıtım şirketlerine yapılan satışlar bakımından yüksek fiyatla alınan elektriğin maliyetinin tüketicilere yansıtılması riski ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle, iyi işleyen bir ikili anlaşmalar piyasası sağlanabilmesi açısından dağıtım ve üretim şirketlerinin özelleştirme işlemleri, dikey bütünleşme yönüyle de ayrıntılı olarak ele alınmalı ve hem yapısal hem de davranışsal olarak rekabetçi bir toptan satış piyasası oluşturulması sağlanmalıdır. Şüphesiz, üretim-perakende satış bütünleşmesi ile piyasada hâkim durum yaratma riski, üretim ve/veya perakende satış seviyelerinde yoğunlaşmanın varlığı halinde ortaya çıkacaktır.
- (33) Bu noktada, bir önceki bölümde üretim seviyesinin ele alınmış olmasından hareketle elektrik dağıtım pazarındaki durumun teklif sahipleri bakımından değerlendirilmesi gerekebilecektir. Bununla birlikte, mevcut özelleştirme işlemi sonucunda teklif sahiplerinin elektrik üretim piyasasında %(. ....)'e bile ulaşmayan pazar payı ve özelleştirilen teşebbüslerin yaklaşık %(. ....)'lük pazar payı dikkate alındığında, dikey bütünleşme sonucu ortaya çıkabilecek pazar kapatma (girdi kapatma/müşteri kapatma) endişesinin bu işlem bakımından mevcut durumda söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

(34) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Menzelet ve Kılavuzlu Hidroelektrik Santralleri ile bu santraller tarafından kullanılan taşınmazların 49 yıl süreyle "işletme hakkının verilmesi" yöntemiyle

1-

- Akörenbeli Hidroelektrik Santral Yatırımları Yapım ve İşletim A.Ş.,
- Reşadiye Hamzalı Elektrik Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. veya
- Entek Elektrik Üretimi A.Ş.

tarafından devralınması işleminin, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2013/2 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna,

2- Adı geçen teklif sahiplerinden herhangi biri tarafından gerçekleştirilecek muhtemel devralma işlemi sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.